

"МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗОЛ"

ОД КНИГАТА НА ХАНС-ЛОТАР ШТЕПАН "МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗОЛ" - Идентитетот на Македонците прикажан на примерот на Балканскиот сојуз (1878-1914), во издание на "АЗБУКИ"

Во работниот наслов се тематизира проблемот на идентитетот на Македонците. Македонскиот читател, сосема логично, својот идентитет го следи како нешто саморазбирливо; меѓутоа, тој би требало да земе предвид дека соседните држави до денешен ден се обидуваат со проблематични аргументи да ги втемелат нивните претензии за македонскиот јазик, името и територијата, кои на Македонците не им дозволуваат никаков сопствен идентитет. Почнувајќи од Берлинскиот конгрес во 1878 г., но особено по Балканските војни од 1912/1913 г. тие ги повторуваат своите фалсификувани барања, притоа надевајќи се на тоа дека еден ден тие би созреле во неотповикливи вистини.

Следствено на тоа, семејството на народите беше погрешно информирано за идентитетот на Македонците, а сега тоа ќе може да си направи објективна слика за историјата на Македонците.

Истражувањето се темели врз (необјавените) акти на Политичкиот архив на германското Министерство за надворешни работи.

Подготвила: Милева ЛАЗОВА

ИНТЕРЕСИТЕ И ИЛУЗИИТЕ

Политички обмислената, широкограда и фер намера на Македонците одела уште понатаму: Тоа би било словенско движење, кое "во регионално одреденото обележје 'Македонци' би го вброило целото... население на овој простор", "но, сепак непокревувајќи никакви барања за словенизирање на останатите... етнички групи".

Оваа широкоградост на Македонците не вродила со плод, бидејќи сите застапници на соседните држави биле исклучително експанзионистички настроени:

"За формирање христијанско-македонски етникум во Македонија конкурираа Грчката патријаршија, од 1872 година Бугарската егзархија и од 1896 година уште и српските училишни институции".

Повеќе од разбирливо е тоа што денес Македонците - по нивните лоши искуства со сите соседи низ последниве 125 години и буквално до денешен ден - не се толку дарезливи и почесто наступуваат со недоверба.

За да го избегне сè поголемиот грчки притисок, еден дел од Македонците, како моментно решение, нашол прибежиште кај Бугарската црква. Но, со овој потег тие се нашле меѓу сцила и харидба; Бугарите ја искористиле суштинската реалност што некои Македонци во моментите на нужда, преку Бугарската православна црква pro forma се изјасниле за

бугарштината, употребувајќи ја како средство кое им помогнало да ги декларираат како Бугари и оние Македонци кои цврсто се држеле до својата македонска определба, а нивната територија да ја припојат како бугарска. Овој процес требало да биде забрзан и со наредениот македонски список по приоритети, како што де Јонг натаму пишува:

"Зачетоците на едно македонско национално движење (се развиваа) врз основа на двојно степенувана... позициона диспозиција: главниот удар се насочуваше против социјално потиснувачкото, но национално не асимилирачкото османлиско ropство - и дури потоа против притисокот за национализирање од страна на конкурентските соседни држави, кои со помош на нивните создадени т.е. посакувани автокефални цркви и од нив институционализираните школства се обидуваа да ги искористат предностите на религиозно подредениот, делумно автономен османлиски милетски систем и истиот да го ослабнат и соборат".

Бугарскиот печат можел повторно безгрижно да настапи и да се обиде да ги одврати српските интереси за Македонија:

"Сегашната критична состојба им нуди прилика на најгорчливите непријатели на Бугарите во Македонија, Србите, да им се докаже:

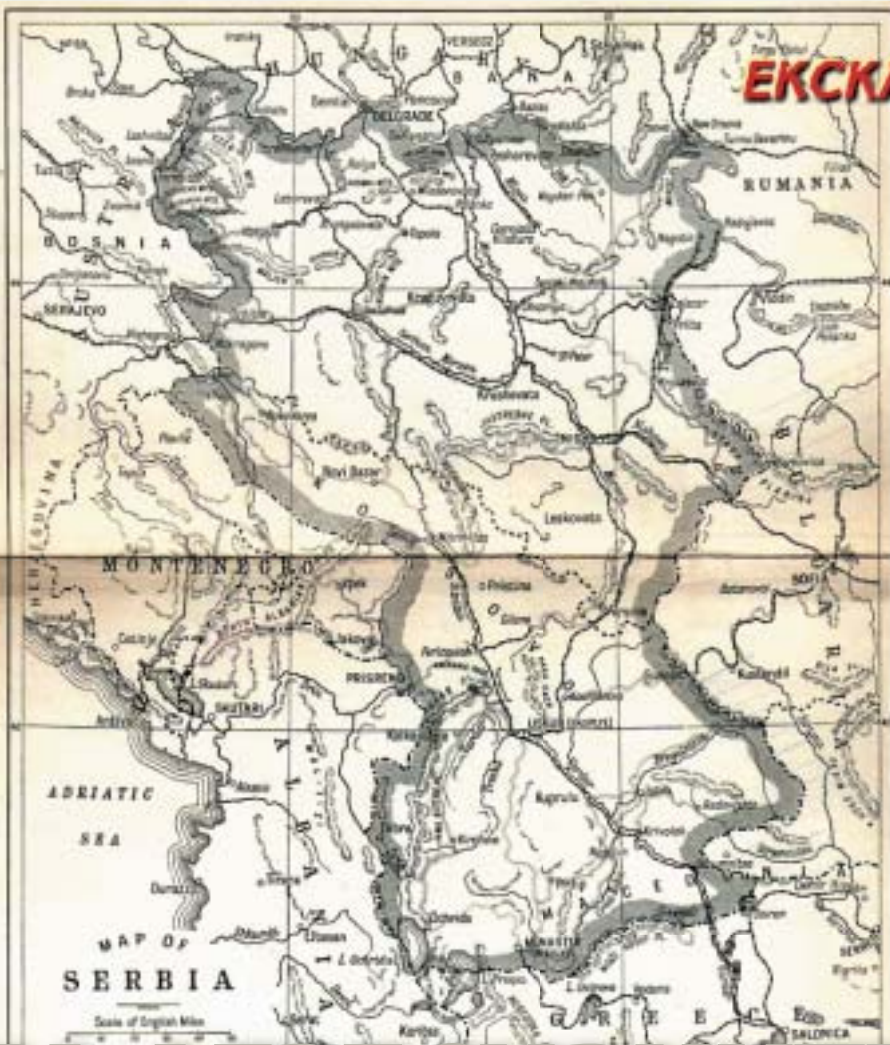
1) дека легалните српски интереси лежат во Босна и Херцеговина;

2) дека доколку овие интереси би биле загрозени од непријателот на сите Словени, Бугарите како браќа по крв, кои ги очекува истата судбина, веднаш ќе застанат рамо до рамо со Србија".

Бугарскиот претставник во Белград, Тошев, не се задоволил само со создадениот немир. За да ги седне Србите на преговарачка маса, тој предизвикал смртна тревога. Така, на германскиот колега Фон Рајхенау тој му рекол:

"Но, помислата дека Бугарија би ги препуштила Стара Србија и Ускуп (денешно Скопје) на Србија, е една од српските илузии".

Оттаму следува дека Бугарија цврсто се држела "до својата стара политика, да го чува единството на Македонија и да се залага за автономија на целата Македонија... Цел на оваа доследна политика е подоцнежното припојување на Македонија со Солун кон бугарската држава. На оваа политика не ѝ одговара проширување на Србија кон југот... "Во однос на подалечната иднина на Србија, според господин Тошев, таа како самостојна држава е осудена на пропаст. Доколку австро-унгарската монархија по пат на природна еволуција прерасне во трио, според Законот за гравитација, ова трио ќе ја проголта Србија".

НА АГРЕСИВНИТЕ СОСЕДИ

Еден бугарски документ од исклучителна важност за Македонија

Еден извештај во декември 1909 година бил повод царскиот дипломатски пратеник во Србија да му испрати на Министерството за надворешни работи текст со инструкција, "кој бугарската Влада во 1900 година го испрати на својот тогашен претставник во Белград, во врска со поделбата на сфери на влијание во Македонија, предложена од страна на Србија и", како што понатаму пишува господин Фон Рајхенау, "од која една копија ми беше достапна во тоа време". (Годината "1900" не е печатна грешка.)

Со оваа инструкција пратеникот спасил еден толку фундаментален документ за анализите на Република Македонија, што се чини оправдано поопширно да се цитира соодветниот дел од извештајот, дотолку повеќе што ова е еден од ретките случаи во сите испитани документи, во кои македонскиот народ не е претставен само како жртва на агресивните соседи, како што било вообичаено, туку и како предмет на трговија.

Во документот на бугарската Влада до нејзиниот претставник во Белград се вели:

"Имаме неспорни докази, а и случувањата во последниве години јасно покажаа дека големо мнозинство на христијанското население во Македонија се-

која поделба на сфери на влијание ја сфаќа многу непријателски. Нивната желба оди до таму да им се гарантира личната безбедност и правото на сопственост и да им биде дадена слобода мирно и мирољубиво да се развиваат и да ги уживаат сите права на рамноправни отомански државјани според меѓународните договори и законите на Отоманското царство. Секаков обид за било каква поделба кај македонското население би предизвикал огромно незадоволство и во оваа братска земја би предизвикал еден таков раздор и неединство, што би можело да изврши многу штетно влијание не само врз тамошното население, туку и врз мирот и редот како во Бугарија, така и во Србија. Кога пред неколку години прв пат беше отворено прашањето на "сфери на влијание", од страна на населението во Македонија, кон нас беа упатени најжестоки протести во однос на ова прашање. Населението со сите сили се борело против една ваква поделба и се изјаснило дека никогаш не сака да се стави ниту под старателството на Бугарија ниту, пак, под она на Србија. Идејата за сепарација и самостоен развој за кратко време станала толку популарна, што во многу места во Македонија почнало да се оспорува постоењето на било какви племенски сродства или други врски меѓу тамошното население и

оние од другите балкански држави".

Каква сензација!

Во принцип доволно е да се остави да делува севкупниот впечаток на документот за да се сфати трагиката на историјата, чија тогашна констелација го дозволила тоа, македонскиот народ да прерасне во објект на алчноста за моќ на неговите христијански соседи, иако исто како и останатите балкански народи можеше да биде ослободен од османлиската превласт. Требало да поминат 78 години од распарчувањето на Македонија, за кон крајот на XX век да дојде поволниот судбоносен час во светската историја, кога Македонија повторно - барем делумно - можеше да исплива од историскиот забрав.

Иако на сите балкански жители им беше докажано и добро познато дека Македонците се самостоен народ, Бугарите, Србите и Грците не се двоумеле во Првата балканска војна да ги нападнаат своите христијански браќа и да ги одведат од едно во друго ропство. Ова го имале веќе со векови зацртано и испланирано. Уште полошо: дури и да го напишеме тогашното однесување на "духот на времето", иако за тоа всушност нема никакво оправдување, сепак во 1990/1991 г. не живееме повеќе во времето на империјализмот, туку во време на човекови и малцински права, но и тука ис-

тите држави не се двоумеа - како и понатаму да постапуваа по правилото на "takiye", научно од Турција, со заведување и измама на европските "спријателени" влади, како и на светската јавност да им создадат претстава дека Македонците противзаконски ја поседуваат својата држава, своето државно име, како и својот државен симбол, па дури и својот јазик! И тоа не е сè: дури и во XXI век истиве актери сè до денес (Србите од вчера) со истите тие невистини го чуваа целото семејство на народи во лажно верување, дека тие за своите условувања, рестрикции, барања и опструирања насочени кон Македонија имале навистина основани причини. Тие непречено стојат зад ова, без притоа нашиот "систем на држави" да ги повика на пристojност и да се поправи оваа неправда! Ова создава разочарувачка слика за слабата способност на спроведување на вредностите на сите демократски сили на Западот и во Обединетите нации, особено во рамките на Европската унија. Меѓународните институции имаат должност да му стават крај на ова самоволие. Оттаму мора да се дозволи прашањето: смее ли Европската унија со отворени очи да се занимава со невистини и неправедности.

(продолжува)